ATD VIERDE WERELD

mensenrechtenbeweging met de allerarmsten

ATD
VIERDE WERELD

STOP
ARMOEDE
SAMEN VOOR WAARDIGHEID

All Together in Dignity

Jaarbericht 2017

100 jaar geleden is Joseph Wresinski geboren, in een arme wijk uit Angers. Wie had toen bedacht dat hij een internationale Beweging zou stichten? Een stroming die duizenden mensen bij elkaar zou brengen? Met vastberadenheid en tederheid heeft Joseph Wresinski zijn leven lang de armsten gezocht: in Afrika, Amerika, Azië.... En in 2017, viert de Vierde Wereld Beweging zelf zijn 60ste verjaardag.

Moeten we blij zijn? Nee. Extreme armoede bestaat nog. Het onrecht van armoede blijft ons drijven om verder te gaan. Een vraag die wij soms krijgen is: wat hebben we bereikt in deze jaren? Dit is een terechte vraag. De mensen die deze vraag stellen zijn van twee soorten. Ten eerste mensen die kennismaken met ATD Vierde Wereld. In dit geval is deze vraag een zoektocht naar informatie. En de tweede groep mensen zijn de mensen die zelf armoede uit ervaring kennen. Ze kennen lotgenoten die zonder hun kinderen moeten leven, die geen dak bonen hun hoofd hebben, of die lijden door de bejegening van de ander. De vraag "Wat hebben we bereikt?" krijgt in dit geval een en andere lading. Te veel mensen moeten nog afhankelijk leven van de ander, te veel mensen nog zijn gedwongen om tevreden te zijn met voedsel die boven datum is, te veel mensen lijden in de stilte van de schaamte.

Tijdens een huisbezoek stelde ik deze vraag aan een van de eerste ambassadeur van de Vierde Wereld in Nederland. Ze beantwoordde meteen wat wij wel hebben bereikt! Ze zei "Nu, nemen mensen in armoede het woord en ze zijn gesprekspartners geworden". Jarenlang hebben andere mensen in hun naam gesproken, met de Vierde Wereld Beweging, zijn mensen zelf aan het woord. Niet alléén voor zichzelf, maar namens anderen die het nog niet durven te doen.

Dit deed me denken aan een andere voorvechter van de Vierde Wereld toen ze in een interview een verrassende mening uitsprak: "Père Joseph deed niks voor de armen, ze moesten het zelf doen!"

In dit jaarverslag laten wij zien hoe jongeren en volwassenen, arm en niet arm in Nederland zich inzetten voor de Rechten van iedereen. Alleen als er schending van Mensenrechten is vanwege armoede kunnen we een vredige duurzame toekomst opbouwen waar iedereen een plaatst heeft.

Christine Béhain – Landelijk Cöordinator. ai

11 Februari in Nijmegen. Begin van het campagnejaar

2017 was voor ATD een campagne jaar waarin de "Call to Action" gelanceerd werd. Dit is een oproep om nog meer mensen te motiveren om "stop" te zeggen tegen extreme armoede in Nederland. De opening van het campagnejaar was 11 februari in Nijmegen in het Titus Brandsma Memorial. Joseph Wresinski en de bekende Nijmegenaar hebben elkaar nooit ontmoet, maar hadden beide een standvastige en vreedzame actie ondernomen tegenover de onmenselijke omstandigheid rond hen heen. Tijdens de dag stonden toespraken van leden van de beweging centraal, samen met de onthulling van het citaat van Joseph Wresinski dat op de Muur van de Vrede geplaatst was. De dag was georganiseerd door veel verschillende groepen ervaringsdeskundigen, volontairs, maar een groot deel kwam ook van de jonge generaties. Aan 130 jongeren uit Amersfoort, Den Haag, Nijmegen, Wijhe en Zwolle werd de vraag gesteld: Is Joseph Wresinski nog steeds relevant voor de wereld van vandaag? Het antwoord was duidelijk: ja. Hierna werden alle jongeren betrokken bij het voorbereiden van mogelijke citaten om op de muur te vestigen.

Hierbij het gekozen citaat dat tijdens de dag onthuld werd:

"Ons enige wapen is liefde voor de mensheid, hartstocht voor gerechtigheid en vrede".

Joseph Wresinski.

Jongeren en ATD Vierde Wereld

Binnen ATD Vierde Wereld, internationaal en in Nederland, zijn jongeren altijd belangrijk geweest. In 2017 is het een bijzondere jaar geweest voor hen en de Vierde Wereld Beweging: aan het begin van het jaar, bij het voorbereiden en nadenken over 11 Februari in Nijmegen over het citaat voor de gedenksteen. Tijdens de zomer stonden de jongeren centraal bij het voorbereiden van een klein theater in het bos achter Het Zwervel, dankzij de handbalploeg van Voorschoten dat ook ons logo draagt. Daarnaast hebben de leden ook alle andere aspecten voor het kamp voorbereid. Het was dus niet alleen een activiteit voor de jongeren, maar van de jongeren voor de jongeren. Binnen de beweging is de rol van de jongeren altijd heel belangrijk geweest. Binnen de jongerentak van de beweging, Dyinamo Europa, is het vertrek van Damien Burget, de eindverantwoordelijke een discussie gaande over hoe wij als Beweging jongeren beter kunnen benaderen en aan hun verantwoordelijkheden bieden.

Jongeren kamp Djynamo ter Wijhe in Augustus

In augustus werd er een groot jongerenkamp op 'T Zwervel in Wijhe georganiseerd door het Nederlandse team, samen met Djynamo, het jongeren deel van de Vierde Wereld Beweging. 150 jongeren uit Nederland, Duitsland, Ierland, Luxembourg, Frankrijk en België kwamen naar Wijhe om een paar dagen met elkaar kennis maken en workshops over verschillende thema's te geven. Bijvoorbeeld waren er workshops rond het belang en moeilijkheden van werk vinden voor jongeren; over de geschiedenis van de Beweging; over armoede en de consequenties ervan. Er waren ook workshops waar jongeren door creativiteit over deze problemen aandacht gaven, bijvoorbeeld kunstworkshops. Belangrijke workshops waren bijvoorbeeld die rond problemen betreffende het vinden van een baan voor jongeren die geen hogere opleiding gevolgd hebben; de workshop over hoe wij als jongeren de toekomst zien. Rond het spandoek "Jongeren staan op tegen armoede" waren deze dagen heel leerzaam en een belangrijke mogelijkheid om jongeren uit andere landen te ontmoeten en zo een band met hen op te bouwen. Voor ons is dit een begin voor een toekomst waar jongeren centraal staan binnen ATD in Nederland.

"Ook al komen wij uit verschillende milieus, we willen samenleven in onze steden en wijken. Als we onze vooroordelen en angsten opzijzetten, kan er veel veranderen."

PR en Communicatie

Tijdens het campagnejaar van ATD Vierde Wereld, heeft Nederland tijd ingestoken bij het ontwikkelen van een nieuwe website. De onthulling daarvan kwam samen met 11 Februari: het begin van ons campagnejaar. Op de website is het makkelijk om informatie vinden over de organisatie binnen Nederland en internationaal makkelijker te vinden. Tevens zijn er wiki pagina's te vinden, die zich in bepaalde onderdelen verdiepen. Via de website is er ook de mogelijkheid om boeken te bestellen, die wij op het Landelijk Centrum hebben. Tijdens het campagnejaar hebben wij ook deel gemaakt van de Call to Action, een initiatief van ATD Vierde Wereld Internationaal. De bedoeling was om zo veel mogelijk mensen te bereiken en hun laten meedoen aan de strijd tegen armoede wereldwijd. Daardoor was het mogelijk om onze visie, om armoede te beëindigen, te verspreiden.

De website is niet de enige manier om ons online te vinden. Wij zijn ook op andere social media platformen zoals Twitter en Instagram en Facebook. Bij alle proberen we zo veel mogelijk nieuwtjes van het moment te delen. Wij doen dit tweemaal per week, dinsdag en vrijdag, maar vaak wijkt het van deze planning door meer te posten.

Gezinnen, medestanders en partners, al dan niet verenigd in lokale groepen, worden aangemoedigd en ondersteund om hun activiteiten ook te richten op het voorbereiden en uitwerken van de Vierde Wereld Forumdagen die sinds 2009 plaatsvinden op 't Zwervel.

De Forumdagen zijn bedoeld om -uitgaand van de armste burgers- gezamenlijke kennis, inzet en actie op te bouwen. Dankzij deze dagen kunnen mensen met verschillende achtergronden op een langduriger basis met elkaar optrekken zodat ze echte persoonlijke en maatschappelijke verandering op gang kunnen brengen, op een manier die recht doet aan de gelijkwaardigheid van de armste burgers.

Het Forum heeft dit jaar nogmaals mensen op de boerderij samengebracht. Door het delen van diepgaande ervaringen ontstaat er zelfrespect en trots: “Wij hebben een plek en een rol in de geschiedenis van de (Vierde) Wereld.” Dit is ook een plaats om na te denken, zich uit te spreken over een maatschappelijke thema. Vaak bereiden de deelnemers zich eerst met hun groepsgenoten op lokaal niveau voor. Op die manier leren ze ook vertegenwoordigers van anderen te zijn en niet alléén over zichzelf te praten. Uit de Forumdagen zijn twee expertisegroepen voortgekomen. De eerste groep heeft als onderwerp "adresloze personen die zich niet kunnen inschrijven" of zogenaamde "spookburgers". Deze werkgroep komt bij elkaar op de boerderij en op het landelijk Centrum in Den Haag. De tweede groep gaat over het "Recht op gezinsleven". Dit onderwerp is een uitwerking van één van de doelstellingen van ATD Vierde Wereld op internationaal niveau. Een delegatie van vier mensen hebben ATD Vierde Wereld Nederland daar vertegenwoordigd. Dit onderwerp zullen wij ook de komende jaren verdiepen. Deze twee groepen laten zien hoe vanuit het Forum er niet alléén kracht gebundeld wordt maar ook keuzes gemaakt worden om steeds meer concreter te onderzoeken hoe de armsten een invloed kunnen uitoefenen op de maatschappij.

Ontmoeting met College voor de Rechten van de Mens

In juni is een delegatie van ATD Vierde Wereld naar een ontmoeting met andere organisaties georganiseerd door het College van Mensenrechten in Utrecht. Er waren vier verschillende groepen waarin over verschillende kaders van armoede gesproken werd. Vanuit onze delegatie werden Gerard de Jong en Jan Timmers gevraagd om meer over hun ervaring in armoede. Deze inbreng werd zeer gewaardeerd, en er werd een vervolg in het Algemeen Dagblad, waarin het 50jarig bestaan van het College werd belicht. Deze waren: huisvesting, zorg, arbeid en educatie. Deze kaders waren al centraal in de rapportage van het College van februari. Door onderzoek wil het College focussen op aspecten van armoede die niet met inkomen te maken hebben, maar door de behoefte te onderschrijven om de complexiteit van de problemen te begrijpen die armoede in verschillende facetten kan veroorzaken. Door deze analyse wil het College helpen om een mogelijk beleid te bedenken om armoede niet alleen als economisch probleem maar als schending van mensenrechten te zien. Het was een belangrijke conferentie omdat het besef dat er in Nederland een nieuw armoede beleid nodig is, groeiende is, ook bij andere organisaties, die samen willen werken.

"Armoede is een schending van de Rechten van de Mens.
Het is toch onbegrijpelijk dat deze rechten niet voor alle mensen gelden"

Partnerorganisaties op Het Zwervel

Cor Schippers Training Centrum

Het afgelopen jaar heeft het CSTC 3 keer vormingsdagen georganiseerd op 't Zwervel.
Deze organisatie verzorgt trainingen voor vrijwilligers, bestuursleden en professionele werkers op het gebied van oude wijken pastoraat, inloophuizen, straathoekwerkers. Op het gebied van gemeenschapsopbouw en presentie (exposure methode) hebben de deelnemers een behoorlijke ervaring opgebouwd en eigen methodes ontwikkeld, uitgaande van de praktijk van elke dag. Voor het CSTC kan "t Zwervel een mooie, niet te dure, plek zijn om voor kleine groepen meerdaagse trainingen te verzorgen. Voor de Vierde Wereld Beweging was er meteen ook ruimte om samen met de deelnemers aan de trainingen in gesprek te komen en iets te vertellen over het belang van de dialoog met mensen die uitgesloten zijn van volledige deelname aan de samenleving.

EDASU:

EDASU is een jonge organisatie die zich bezighoudt met scholing van ervaringsdeskundigen op het gebied van armoede. Door hun ervaring van uitsluiting en de problematieken die ontstaan door armoede, zijn ervaringsdeskundigen van onschatbare waarde in de contacten met mensen die vaak het vertrouwen in de hulpverlening zijn kwijtgeraakt. Op een paar ROC's is de opleiding geaccepteerd als deel van het programma dat zij bieden. Studenten worden in hun stageperiode gekoppeld aan professionele werkers met de bedoeling om van elkaar te leren. Ook deze organisatie heeft 3 keer gebruik gemaakt van de mogelijkheden, die het Zwervel te bieden heeft. Twee keer in de vorm van meerdaagse trainingen voor hun studenten.
Eén keer inde vorm van een geheel verzorgde conferentie met 60 deelnemers. Om deze dag te doen slagen hebben 3 ervaringsdeskundigen van de Vierde Wereldbeweging zich ingezet voor de catering van die dag en hadden 1 ervaringsdeskundige en 1 medewerkster van de Vierde Wereldbeweging een rol binnen de conferentie zelf.

De verhuizing van Fonto, van Delft naar Den Haag

Het overlijden van Henri van Rijn is heel moeilijk geweest om te accepteren, maar zijn erfenis leeft voort. Als oprichter van Fonto in Delft, verzamelde Henri een collectie van boeken rondom het kader van armoede van ATD Vierde Wereld Nederland. Het gaat over het verdiepen in armoede door de geschiedenis van Europa en Nederland heen. Daarnaast zijn er ook verschillende internationale verslagen van ATD over de verschillende internationale doelen van de vorige twintig jaar.

Vanuit Henri's oude kantoor in Delft is de collectie verplaatst naar Den Haag waar het nu openbaar is voor de volontairs en medestanders die op het Landelijk Centrum armoede willen onderzoeken. Maar het Landelijk Centrum is niet de eindbestemming voor Fonto, het is een doorgaand project. Er blijft dus nog veel te doen voor Fonto, zodat veel meer mensen gebruik kunnen maken van de kennis die verzameld is in deze boeken.

Onderwerpen die tijdens het Forum zijn uitgediept, waren: Schaamte en angst bij mensen in armoede * Ervaringsdeskundigheid * Leren luisteren naar devoorstellen van mensen in armoede en hoe deze te realiseren * Langdurige engagementen; hoe je het vol kunt houden en elkaar kunt blijven ondersteunen * Op zoek gaan naar de mensen die geen stem, maar wel voorstellen hebben * Asielzoekers * Het campagnejaar 2017.

"Het is mogelijk om in vrede te leven zodat ieder mens het beste van zichzelf kan geven.
Ook ik zet mij in voor een wereld zonder armoede."

Het team van volontairs

Dit jaar zijn er veel veranderingen geweest binnen het team van volontairs in Nederland. We begonnen het jaar begonnen met Niek Tweehuysen, Dinesh Biere, Anneke van Elderen, Chirstine Bèhain, Miodrag Mitic en Annie Pedrono-Mitic. Aan het einde van het jaar zijn zowel Niek als Dinesh actief in andere teams van ATD, respectievelijk in Centraal Afrika en Engeland. Het team van volontairs was wel versterkt door de komst van een nieuwe stagiaire, Michael Pakvis. Door deze veranderingen zijn de rollen ook veranderd. Christine Behàin is nu interim landelijk coördinator terwijl Anneke van Elderen actief is op het Zwervel. De bovenstaande rollen zijn niet definitief en in het kader van het bezinningsproces is het mogelijk dat deze zullen veranderen en dat het coördinatieteam zelf zal veranderen.

In Memoriam

Het was een jaar van grote veranderingen en afscheid nemen. Hierbij willen we graag degene die overleden zijn dit jaar herinneren: Henri van Rijn, Froukje Dijkstra, Ans van Nimwegen, Triny de Jong, Bella Innemee, Dinie Beekmans en Helene de Jeu.

17 Oktober bij het Europees Parlement

Op 17 Oktober is een delegatie vanuit Nederland samen met de Belgische vertegenwoordiging van ATD Vierde Wereld bij het Europees Parlement geweest. Bij de delegatie waren twee volontairs en een ervarings-deskundige aanwezig. De bedoeling was om samen te komen om over armoedebestrijding te praten op Europees niveau, verschillende problematieken en oplossingen daarvoor te bespreken. Bij de vergadering waren er diverse organisaties uit verschillende landen die hun inbreng voor stelden. Centraal bij onze inbreng was het belang van de problematieken rond adreslozen zonder inkomen, die niet meer in het register van de gemeentes meer staan en daardoor in een situatie van armoede terechtkomen zonder dat ze gezien worden. "*Mensen U bestaat niet*". Zo begon Jan Timmers aan zijn speech bij het Europees parlement. Niemand in de zaal was gewend om iemand zo te horen spreken. Zijn krachtig verhaal kwam duidelijk over en iedereen was onder de indruk. Het was een uitermate positieve dag en de inbreng van de Vierde Wereld Beweging werd zeer gewaardeerd en heeft voor velen een grote invloed gehad.

...Tijd om te bezinnen

De veranderingen in het team, en het einde van een traject van 7 jaar zijn aanleiding binnen de Vierde Wereld Beweging in Nederland, om samen te komen om te evalueren, en samen de toekomst uit te stippelen. Daarom is ATD Vierde Wereld, einde 2017 aan een vernieuwingsproces begonnen. Dit proces zal tot mei 2018 doorgaan en is van groot belang omdat het een kans biedt samen te bedenken wat belangrijk voor de Vierde Wereld Beweging is en samen de toekomst te bereiden. Het is een mogelijkheid om de moeilijkheden van ATD beter te begrijpen en aan de slag gaan om deze op te lossen. Daarom zal dit proces de centrale activiteit van de Beweging tijdens de eerste helft van 2018 zijn. Het zal het ritme van de Beweging veranderen, doordat er minder traditionele activiteiten zullen zijn, maar het zal nooit stil zijn. Deze activiteit centraal stellen is nodig om in de toekomst sterker te zijn, vooruitgang te boeken in onze strijd en meer activiteiten te kunnen aanbieden. In deze tijd van grote veranderingen zal onze visie altijd hetzelfde blijven. We zullen altijd samen met de allerarmsten werken en aan hen stem geven in de samenleving.

Werkzaamheden van het bestuur

Het bestuur van de stichting kwam in 2017 vier keer in vergadering bijeen.
Het bestuur stelde de jaarrekening vast en keurde de begroting goed. Regelmatig terugkerende onderwerpen waren de voortgang van de activiteiten van de beweging, de afwikkeling van enkele erfenissen/legaten, de stand van zaken van de financiën, de fondsenwerving, de stand van het onderhoud, de stand van zaken met betrekking tot de beleggingen, personele kwesties en de samenwerking/relatie van het bestuur met de coördinatiegroep en de internationale beweging.
Het bestuur is vooral in ondersteunende en (rand)voorwaardenscheppende zin betrokken bij de activiteiten van de beweging in Nederland en bestuurt op hoofdlijnen. Het wil haar vaste medewerkers voldoende ondersteuning en zekerheid bieden om concreet inhoud te kunnen geven aan de doelstellingen zoals die geformuleerd zijn in de meerjarenplanning 2013-2017. Het waakt over het welzijn van haar vaste medewerkers en allen die zich daadwerkelijk voor de beweging inzetten.

#StopPoverty

"Is armoedebestrijding vechten tegen de bierkaai? Mijn eerste gedachte is ja, maar samen vechten tegen de bierkaai is minder eenzaam en iedereen die je kunt bereiken is een mooi resultaat. ATD Vierde Wereld is ook niet de enige beweging die zich hiermee bezighoud. Samenwerken maakt sterker."

"Er is ook frustratie bij professionals over het feit dat de armsten niet bereikt worden."

"Voor elkaar zorgen is in het landsbelang. Nu wordt alles je onthouden en achtervolgt het verleden je. Mensen moeten de kans krijgen om hun hele verhaal te vertellen."

"Als je uit je isolement komt, is alles mogelijk. Door de solidariteit ontdek je opnieuw je eigen intelligentie, word je kalmer, leef je meer in vrede samen met anderen."

"Ons enige wapen is liefde voor mensheid, hartstocht voor gerechtigheid en vrede."

"In een tijd van ongekende uitdagingen kunnen we de verspilling van krachten van de mensen die door armoede zijn uitgesloten niet meer accepteren. Wij hebben hun kennis en intelligentie nodig om een wereld te bouwen waarin niemand achterblijft."

"ATD heeft veel bereikt. Dat er stil gestaan wordt bij armoede. Dat men beseft dat er armoede is. Ik denk dat ATD bereikt heeft dat ze iets aan de armoede doen."

"We komen iedere week bij elkaar, hebben locatie zodat we ook forumdagen kunnen voorbereiden en veel meer, dat vind ik mooi. We moeten dat ook, anders is er geen vooruitgang. We moeten blijven vechten tegen armoede en onrecht."

"Ook al komen wij uit verschillende milieus, we willen samenleven in onze steden en wijken. Als we onze vooroordelen angsten opzijzetten, kan er veel veranderen."

Cijfers

Aan de doelstellingen is dus besteed € 287.921 dat is 94% van de baten van € 305.272.

In vergelijking met het vorige jaar waren er meer uitgaven vanwege de noodzakelijke opknapbeurt van 't Zwervel (maar er daar nog veel meer gebeuren) en de internationale jongerenontmoeting op 't Zwervel. Daar stonden ook weer giften met bestemming tegenover. Daarnaast ontvingen we enkele erfenissen, vandaar de toename van de baten uit eigen fondsenwerving, terwijl de beleggingen juist tegen vielen. Toch was het resultaat negatief, zij het minder dan begroot. Het laat weer zien hoe belangrijk het zorgvuldig omgaan met de uitgaven is en vooral de vrijwillige inzet van velen, waardoor uitgaven konden worden voorkomen.

De beoordelingsverklaring van de accountant en de gehele jaarrekening zijn te vinden op onze website (met op blz. 17 e.v. uitleg over de noodzaak van reserves)

Cijfers 2017

BATEN	2017	2016
Baten uit eigenfondsenwerving	€ 206.990	€ 124.122
Baten met bestemming	€ 75.476	€ 25.774
Subsidie van overheden	€ 3.698	€ 2.993
Opbrengst beleggingen	€ 2.297	€ 31.538
Overige baten	€ 16.811	€ 20.378
Totaal	**€ 305.272**	**€ 204.805**
LASTEN		
Bestedingen aan doelstellingen		
Het ontmoetingscentrum 't Zwervel te Wijhe	€ 197.689	€ 106.041
Partnerschap te Den Haag	€ 80.948	€ 88.638
Fonto te Delft	€ 6.683	€ 8.524
Ondersteuning internationale projecten	€ 2.601	€ 2.445
Sub Totaal	**€ 287.921**	**€ 205.648**
Kosten Beleggingen	7.105	€ 7.629
Kosten werving baten-Eigen fondsenwerving	€ 15.003	€ 11.101
Kosten beheer en administratie	€ 26.748	€ 30.890
Som der lasten	**€ 336.777**	**€ 255.268**
Resultaat exploitatie	**€ -31.505**	**€ -50.463**

Foto's: ATD Vierde Wereld
Lay out: PRINT123.nl

Dit Jaarbericht kwam mede tot stand
dankzij een bijdrage van:

Vierde Wereldfonds + Ars Donandi

ATD VIERDE WERELD

Samenwerken aan een wereld zonder extreme armoede
Mensenrechtenbeweging met de allerarmsten

Regentesseplein 13 - 2562 EV Den Haag
Tel: 070 3615787 - denhaag@atd-vierdewereld.nl

NL27 INGB 0002 7522 00
t.n.v. Stichting ATD Vierde Wereld Nederland te Den Haag